

Наукові перспективи
Видавнича група

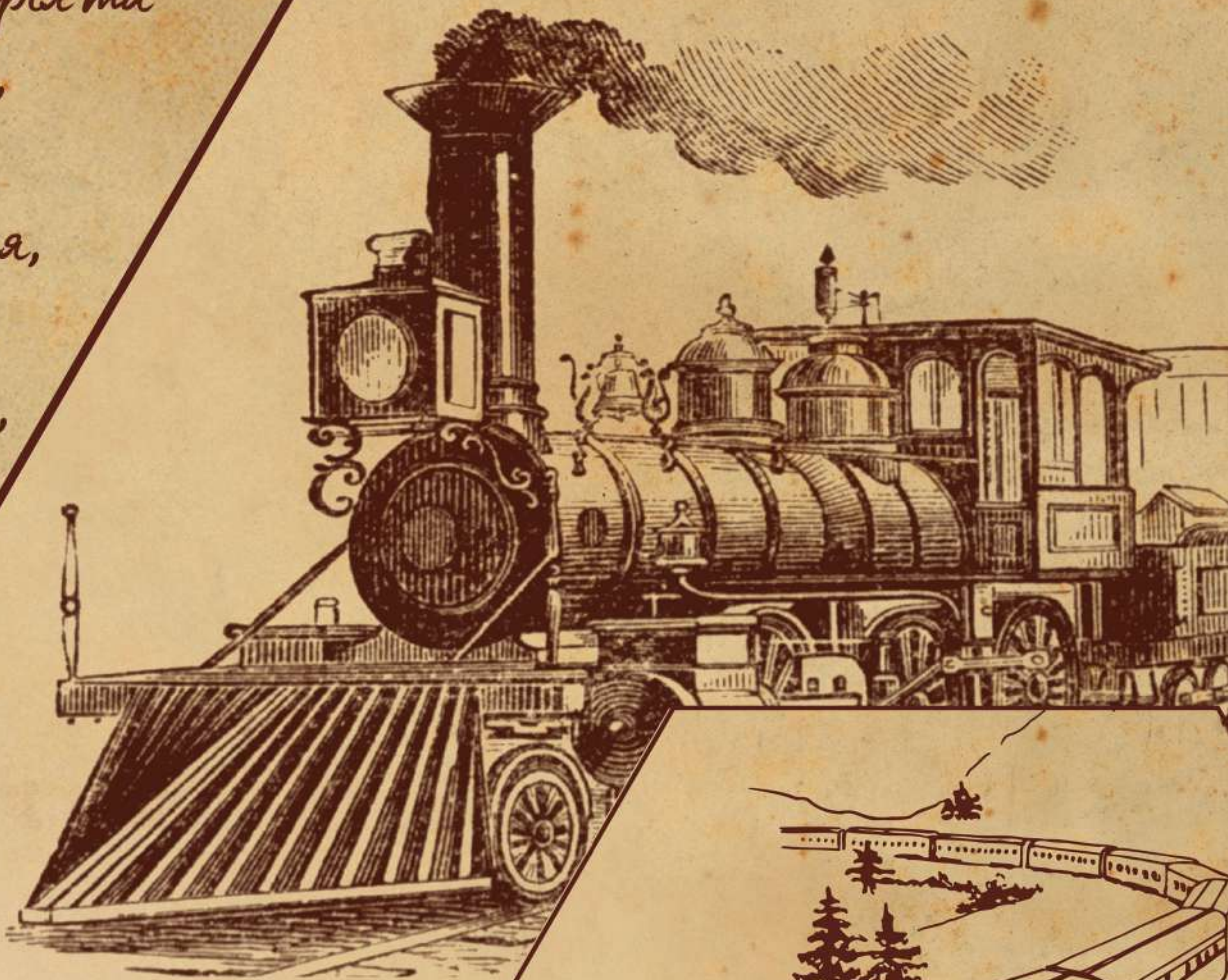

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ
НАУЦІ

№7(25)

2024

*Серія: історія та
археологія,
державне
управління,
економіка,
педагогіка,
техніка,
право*

*Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Асоціація науковців України
Науковий парк Національного Авіаційного Університету*

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Актуальні питання у сучасній науці»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 7(25) 2024

Київ – 2024

*Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration
Association of Scientists of Ukraine
Scientific Park of the National Aviation University*

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

«Current issues in modern science»

*("Pedagogy" Series, "Law" Series, Economy Series,
"Public Administration" Series, "Technology" Series,
"History and Archeology" Series)*

Issue № 7(25) 2024

Kyiv – 2024

«Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2024. № 7(25) 2024. С. 1158.

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія Серія КВ № 25116-15056Р.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із права (спеціальність - 081 Право), економіки (спеціальність - 076 Підприємництво та торгівля), педагогіки (спеціальність - 014 Середня освіта) та державного управління (спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування).

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2023 № 185 журналу присвоєно категорію "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія)

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 11.07.2024, № 4/7-24).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Міждержавної гільдії інженерів консультантів, громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Журнал публікує оригінальні дослідницькі та оглядові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів державного управління, права, економіки, історії, педагогіки, техніки для їх інтеграції у європейський, світовий науковий простір. Цільова аудиторія: науковці, працівники вищих навчальних закладів та наукових інституцій, здобувачі вищої освіти, а також фахівці тематики журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор: Даниїл Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Балабасва (Дорошенко) Катерина Вікторівна - кандидат технічних наук, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Герасименко Юлія Сергіївна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (Біла Церква, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Закієв Іслам Муса-Огли - старший науковий співробітник кафедри підтримання льотної придатності авіаційної техніки Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Іванченко Євгенія Вікторівна — кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Ігнатович Сергій Ромуальдович - доктор технічних наук, професор, завідуючий кафедрою конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- Кавиліна Ганна Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Кардаш Оксана Любомірівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматичної, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Карусевич Михайло Віталійович - доктор технічних наук, професор, професор кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Катеринчук Іван Степанович - доктор технічних наук, професор кафедри телекомунікаційних та інформаційних систем Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Кінзерявий Василь Миколайович — кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Ковтун Владислав Юрійович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Корченко Анна Олександрівна — доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Корченко Олександр Григорович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Крижина Наталія Павлівна – доктор наук державного управління, професор, Заслужений лікар України, директор Навчально-Наукового медичного інституту Київського міжнародного університету (Київ, Україна)
- Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (Київ, Україна)
- Маслак Тетяна Петрівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Ніколасв Микола Іллів - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Оніщенко Наталя Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Орлова Наталя Сергіївна — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- Сидоренко Вікторія Миколаївна —асистент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Сирник Ярослав - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
- Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Терещенко Юрій Матвійович — доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії в області науки і техніки України, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- Хохлачова Юлія Євгенівна — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталя Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Якушенко Олександр Сергійович — кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Економіка»

Bobro N.S. <i>DIGITAL TRANSFORMATION OF THE VALUE CHAIN IN ECONOMIC PROCESSES</i>	17
Kokiel Andrzej, Kostenko D.V., Binytska O.P. <i>THE ROLE OF PERSUASION IN ADVERTISING MESSAGES</i>	26
Silchenko V.V. <i>ANALYSIS OF BUSINESS MODELS OF RESTAURANT ENTERPRISES UTILIZING CLOUD KITCHEN TECHNOLOGY</i>	38
Виноградов В.В., Лященко О.В., Гончаров Р.В., Крутько В.В., Осадчий А.Ю. <i>РОЗРОБКА СТРАТЕГІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	50
Коломієць Т.В. <i>ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ КЛІМАТИЧНОЇ НЕЙТРАЛЬНОСТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ</i>	60
Мединська Н.В., Близнюк В.В., Байрачний О.Л., Митяєв М.М. <i>УРБАНІЗОВАНІ ТЕРИТОРІЇ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТОВІ ПРАКТИКИ</i>	70
Охрименко І.Б., Шуляк Д.А., Литвиненко Є.О. <i>ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРОДУКТУ ЯК ІМПЕРАТИВ КОНКУРЕНТНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРАДИЦІЙНОГО БАНКІНГУ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ НА БАЗІ БАНКОСТРАХУВАННЯ ТА КОМПЛАСЕНС СУПРОВІД</i>	82
Сікорський Ю.М. <i>ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЗАЙНЯТІСТЬ НА МІКРО- ТА МАКРО-РІВНІ</i>	97
Феденко В. <i>ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i>	108

Фісуненко П.А. 122
*АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ СТРАТЕГІЇ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ
НА РИНКУ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ: ДИВЕРСИФІКАЦІЯ
РИЗИКІВ ТА ПРОГРЕСИВНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ*

Шаповалов О.В. 130
ВИКЛИКИ ТА ТРЕНДИ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ

СЕРІЯ «Державне управління»

Богданенко А.І. 140
*МІСЦЕ І РОЛЬ ХРИСТИЯНСЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ДЕРЖАВНОМУ
УПРАВЛІННІ*

Волобуєв Р.В. 157
*АНАЛІЗ ЗАГРОЗ КРИТИЧНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ В УМОВАХ
ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ*

Гасюк І.Л., Іваній О.М. 165
*ПРЕДМЕТ, МЕТА, ЗАВДАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ В
ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ*

Гончаренко В.С. 180
*ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПОСИЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ У
ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД*

Ємельянов В.Р. 191
*РОЛЬ АДВОКАТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ
МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА*

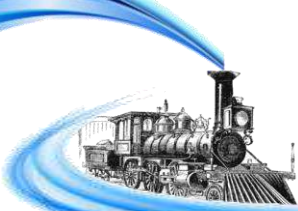
Загурський О.Б., Левкун Т.В. 199
*МЕХАНІЗМИ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ АДМІНІ-
СТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ*

Зміївська-Васильковська О.В. 215
*ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ
МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ*

Іщук А.М. 227
*ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПЕНСІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ: ТЕОРЕ-
ТИЧНИЙ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС*

Казюк Я.М. 237
*НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА У СФЕРІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ*

Колесніков Д.Д. <i>ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ</i>	248
Малюхов О.С. <i>РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У НАДАННІ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ</i>	261
Нестеров О.В. <i>СТРАТЕГІЇ ПОБУДОВИ СТІЙКИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ</i>	271
Нинюк І.І., Нинюк М.А. <i>ІННОВАЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ</i>	286
Прокопенко С.Л. <i>КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ</i>	298
Проць Р.Р. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ПЕРЕШКОД В СИСТЕМІ АКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ НА МАКРОРІВНІ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ</i>	314
Сасин Г.В., Колеснікова К.С. <i>РОЛЬ НАБУ ТА ІНШИХ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНСТИТУЦІЙ В ПІДВИЩЕННІ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ</i>	322
Шевчук І.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ</i>	334
СЕРІЯ «Право»	
Базалицький В.І. <i>BIG DATA ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ</i>	345
Гордій Р.А. <i>УЧАСНИКИ СПРАВИ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ МАЙНУ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ</i>	354
Канцедал О.О. <i>ВИДИ НАГЛЯДУ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ВИКОНАВЦЯ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА</i>	364

Кочура С.В. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВІ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ</i>	376
Красицька Л.В. <i>ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	386
Лимар Ю.В. <i>ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС СТОРІН У СПРАВАХ ЩОДО ЗАХИСТУ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ</i>	400
Маньгора В.В., Маньгора Т.В., Машталяр О.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА З НАЦІОНАЛЬНИМ ПРАВОМ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ</i>	411
Наливайко О.І. <i>ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ</i>	424
Окопник О.М., Божко Д.В., Єренко Д.В. <i>ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ: ШЛЯХИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ</i>	434
Остапенко О.І. <i>ПРО ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З АДМІНІСТРАТИВНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ</i>	449
Пазюк Є. <i>ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ЩОДО ПРАВА АДВОКАТА НА ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ</i>	462
Пасічніченко Д.О. <i>ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ВРАЗЛИВИХ ПОТЕРПІЛИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ</i>	473
Пешков В.В. <i>ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ ЯК ОРГАН СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ: РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	481
Присяжнюк О.А. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КЕРІВНИКА У СТРУКТУРІ УПРАВЛІННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ</i>	491

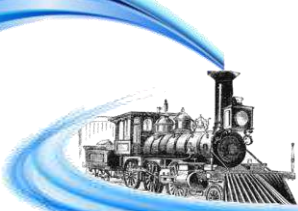
- Семотюк С.Д.** 499
ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ З ОПЕРАТИВИМИ ПРАЦІВНИКАМИ НА ПЕРШОПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЗЛОЧИНІВ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНІХ ПОТЕРПІЛИХ
- Сірий Ю.М., Булик І.Л., Шевченко Л.В.** 509
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ
- Чалчинський В.І.** 520
КОНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ ОСОБИСТИХ, ГРОМАДЯНСЬКИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА
- Чиж Б.І.** 537
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
- Чубук Є.П., Грабинський М.І.** 546
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ УКРАЇНІ АГРЕСІЄЮ РФ

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Kovalenko I.V., Baranivska N.V.** 562
GAMIFICATION IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING AND LEARNING: EXAMINING THE EFFECTIVENESS OF GAMIFIED LEARNING ENVIRONMENTS IN MOTIVATING STUDENTS AND IMPROVING LANGUAGE PROFICIENCY
- Kovalenko I.V., Baranivska N.V.** 573
THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON FOREIGN LANGUAGE LEARNING: OPPORTUNITIES FOR INTERACTIVE EDUCATION
- Алексєєв О.О., Малетич Н.Б., Подолкіна З.К.** 583
СУЧАСНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
- Гаврилов І.С.** 594
ХАРАКТЕРИСТИКА ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ДИСЦИПЛІН ПІД ВПЛИВОМ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАЗІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Гончаренко О.М. <i>ПРОБЛЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ У ЗМІСТІ МОДЕЛЬНИХ ПРОГРАМ ІЗ ІНФОРМАТИКИ</i>	602
Гончаров Ю.В., Лішук Н.В., Боднар О.М. <i>ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРО- ЧЕСНОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ</i>	610
Горішний П.М., Дубіс Л.Ф. <i>РІЗНОМАНІТНІСТЬ ФОРМ ФЛЮВІАЛЬНОГО РЕЛЬЄФУ У ШКІЛЬНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ЕКСКУРСІЯХ</i>	623
Гриньова М.В., Кононова М.М., Анушкевич В.І. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ПРОФЕ- СІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ЗВО</i>	631
Деренюк М.П. <i>ІНТЕГРАЦІЯ МЕДІАОСВІТИ ТА МЕДІАПЕДАГОГІКИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩІ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ ст.)</i>	644
Жовнич О.В. <i>ІНТЕГРАЦІЯ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ</i>	655
Жук В.А., Лебедєва С.Г. <i>ВИКОРИСТАННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ</i>	664
Кириченко Т.О., Рідель Т.М. <i>ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ: ТЕХНОЛОГІЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ</i>	672
Клочок О.М. <i>АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ</i>	685
Лівак П.Є. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014.11 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА) В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА</i>	698
Лунгу В.І., Асмолова А.О., Пасечник А.М., Шихненко К.І., Денисенко А.О. <i>ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: МІЖНАРОДНІ ВЕКТОРИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ</i>	717

Майданюк І.З., Цзін Тяньтянь, Салдан С.О. <i>МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ</i>	731
Макода С.Л., Горобець М.О., Луньо П.Є., Кундис Р.Ю. <i>ВИКЛАДАННЯ БАЛЬНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ</i>	745
Маркотенко Т.С., Коваленко К.М. <i>ЕКСКУРСІЯ ДО МУЗЕЮ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА</i>	759
Мірошніченко В.І. <i>МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З «ПСИХОСОМАТИКИ» ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ</i>	770
Новак Г. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК НА ВИМОГИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ</i>	780
Пахомова Т.О., Стефанюк О.Д., Герніченко І.І. <i>РОЛЬ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ</i>	793
Пєнов В.В., Дехтярьова О.О., Каденко І.В., Горлова О.В., Бірюкова Т.В. <i>КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ</i>	807
Савельчук І.Б. <i>МОЖЛИВОСТІ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА УСПІШНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ</i>	815
Тесцова О.О. <i>ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ МИТЦІВ</i>	827
Тільняк Н.В., Логай В.А., Дмитрієва Н.Б. <i>ОГЛЯД ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЗАСОБИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ</i>	838
Тунтуєва С.В., Дуванська К.О. <i>ГРУПИ ПІДТРИМКИ ДЛЯ БАТЬКІВ-ВИХОВАТЕЛІВ ТА ПРИЙОМНИХ БАТЬКІВ ЯК ЗАСІБ ПОСИЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО РЕСУРСУ</i>	846
Чернякова Ж.Ю., Кириченко Л.Г., Тащян А.Е. <i>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ</i>	856

Чичук А.П., Кучай Т.П., Біда О.А., Рокосовик Н.В. 870
*РОЛЬ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ У ВИХОВАННІ ІНШОМОВНОЇ
КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ*

Швардак М.В., Іванова В.В. 879
*ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЗАСОБАМИ
АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ*

Штурба А.О., Костенко Н., Проценко У.М., Бевз О.П., Білогорка Л.В. 889
*МЕТОДИ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВЛЕННСВОЮ КОМПЕ-
ТЕНЦІЄЮ: ФІЛОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ*

СЕРІЯ «Історія та археологія»

Бармак М.В. 897
МИТНА ПОЛІТИКА В ДРУГІЙ РЕЧІ ПОСПОЛІТІЙ

Баченко А.О. 913
*ГОЛОДОМОР В УКРАЇНІ 1932-1933 РР.: РЕАКЦІЯ ЗАХІДНОЇ
СПІЛЬНОТИ*

Воронін В.М. 923
*ІСТОРИЧНА ОСВІТА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ
СВІДОМОСТІ СУСПІЛЬСТВА*

Гранд М.Р. 933
*ЛИСТУВАННЯ КОСТЯНТИНА ПАНЬКІВСЬКОГО У 1920-1940 РР.:
ДЖЕРЕЛОЗНАВЧА ДЕСКРИПЦІЯ*

Громік О.В. 945
*МІСЦЕ РАЦІОНАЛІЗМУ В ТРАНСФОРМАЦІЯХ СВИТОГЛЯДІВ
ЯПОНЦІВ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ.*

Дем'янчук А.Л. 953
*СВЯТИЙ ЙОСИФ БІЛЬЧЕВСЬКИЙ, АРХІЄПІСКОП МИТРОПОЛИТ
ЛЬВІВСЬКИЙ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ (1860–1923): БІОГРАФІЯ,
КУЛЬТ*

Доценко В.О. 969
*СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ
ЦЕРКВИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОТИСТОЯННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА
РОСІЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ УСОБЛЕНИХ В ПОСТАТЯХ ІВАНА
ОГІЄНКА ТА ЄПІСКОПА ПИМЕНА*

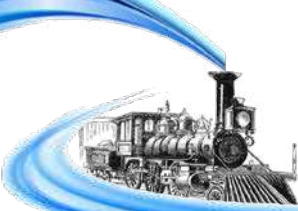

- Жолоб М.П.** 979
ІВАН ЛЬВОВИЧ ЛИПА ПЕРШИЙ МІНІСТР КУЛЬТІВ В ДІАЛОЗІ З УКРАЇНСЬКОЮ АВТОКЕФАЛЬНОЮ ПРАВОСЛАВНОЮ СОБОРНОЮ ЦЕРКВОЮ
- Кахерський Ю.В.** 989
ЮРІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ ПІНЧУК ЯК ДОСЛІДНИК ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАУКОВОГО ДОРОБКУ МИКОЛИ ІВАНОВИЧА КОСТОМАРОВА
- Комарніцький О.Б., Сторженко Ю.В.** 1001
МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО УЧИТЕЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ У ПІСЛЯВОЄННІ РОКИ
- Костючок П.Л.** 1014
УКРАЇНЦІ РУСИНИ СХІДНОЇ СЛОВАЧЧИНИ У ПЕРЕПИСНІЙ АКЦІЇ 1921 Р.
- Ксенчук О.О.** 1024
АРХІВНІ ДЖЕРЕЛА ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ ВИКЛАДАЧІВ МЕДІНСТИТУТІВ ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ У РОКИ ПІСЛЯ-ВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ (середина 40-х – початок 50-х рр. ХХ ст.)
- Літинський В.В.** 1037
МОРАЛЬНЕ НАСИЛЛЯ ЯК МЕТОД ВЕДЕННЯ СЛІДСТВА ПРАЦІВНИКАМИ НКВД У ПЕРІОД ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ 1937- 1938 РР.
- Майнаєв Ф.Я.** 1051
ЕКОНОМІЧНИЙ, ОСВІТНІЙ ТА РЕЛІГІЙНИЙ АСПЕКТИ ПОЛЬСЬКОЇ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД
- Марков А.М., Мельничук О.А.** 1065
ПИТАННЯ ФІНЛЯНДІЇ В КОНТЕКСТІ СОВЕТСЬКО-НІМЕЦЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ 12-13 ЛИСТОПАДА 1940 Р.
- Мишко С.А., Німенко О.С.** 1077
ІСТОРИЧНИЙ ВПЛИВ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА НА УКРАЇНСЬКЕ КІНОМИСТЕЦТВО: ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МАЙСТРА
- Олешко Н.П., Фрадкіна Н.В.** 1084
ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МЕШКАНЦІВ М. ХАРКОВА ТА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

- Священко З.В.** 1095
ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ ОЦИФРОВАНИХ ФОТОГРАФІЙ В КОНТЕКСТІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ІСТОРИЧНОГО ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
- Стадник О.О., Побережець Г.С., Казимір В.А.** 1112
ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ШЛЯХ ДО АСОЦІАЦІЇ З ЄС ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА
- Старжець В.І.** 1134
ВОЛИНЬ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ СЕРЕДИНИ XVII СТОЛІТТЯ (ОГЛЯД СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРИОГРАФІЇ)
- Шкорубська В.П.** 1146
СИСТЕМА РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МЕРЕЖІ ВІЙСЬКОВО ІСТОРИЧНИХ МУЗЕЇВ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ 1991

Шановні колеги!

Вітаю Вас із виходом фахового журналу категорії Б “Актуальні питання у сучасній науці”.

Відзначаючи різноплановість тематик, наукових і практичних публікацій, наявність інформативного матеріалу, особливої уваги у випуску потребують статті з питань: визначення особливостей правового регулювання відносин з влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах воєнного стану; розгляду міжнародних стандартів адвокатської діяльності; дослідження окремих питань взаємодії слідчого з оперативними працівниками на першопочатковому етапі у кримінальних провадженнях за участю неповнолітніх потерпілих; проведення глибокого теоретико-правового

аналізу ситуації з правами людини в Україні після повномасштабного вторгнення російської федерації, зокрема, визначення основних викликів, з якими стикаються громадяни, та перспектив захисту їхніх прав у таких умовах та ін.

Впевнена, що наше плідне співробітництво має прекрасні наукові перспективи.

Бажаю творчих успіхів та нових наукових здобутків!

З повагою,

**директор Видавничої групи «Наукові перспективи»,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Лауреат премії Президента України для молодих вчених,
Лауреат премії Верховної Ради України
молодим ученим**

Ірина Жукова

УДК 340(477)

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7\(25\)-411-423](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7(25)-411-423)

Маньгора Володимир Васильович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри права, Вінницький Національний аграрний університет, вул. Пирогова, 3, м. Вінниця, 21037, тел.: (097) 229-07-90, [ehttps://orcid.org/0000-0003-3812-3797](https://orcid.org/0000-0003-3812-3797)

Маньгора Таміла Василівна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права, Вінницький Національний аграрний університет, вул. Пирогова, 3, м. Вінниця, 21037, тел.: (097) 439-82-32, <https://orcid.org/0000-0002-7010-8768>.

Машталяр Олександра Олександрівна здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня другого року навчання, Вінницький Національний аграрний університет, тел.: (093) 010-44-15

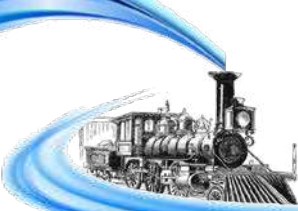
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА З НАЦІОНАЛЬНИМ ПРАВОМ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Анотація. Статтю присвячено розгляду актуального питання місця міжнародного права в правовій системі України. Розглянуто особливості співвідношення міжнародного і національного права у різних країнах, проаналізовано основні законодавчі акти України, що регулюють застосування норм міжнародного права.

Зазначено, що основними концепціями співвідношення міжнародного та національного права є моністична та дуалістична. Дуалістична теорія полягає у розмежуванні міжнародного та національного права, а моністична – у єдності цих правових систем. Розглянуто взаємозв'язок міжнародного та національного права в інших країнах.

Зазначено, що у ряді міжнародних документів встановлюється співвідношення міжнародного та національного права. Це такі документи, як Статут ООН, Декларація про принципи міжнародного права, Віденська конвенція. Відмічено, що одним з найважливіших як для ЄС, так і для України міжнародних документів є Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Наголошено на тому, що важлива роль у встановленні місця міжнародного права у національній системі законодавства належить їх конституційному закріпленню. Проаналізовано Конституція України, в якій проголошується,

що чинні міжнародні договори, є частиною національного законодавства України. Проте зазначено, що існує ряд недоліків, які виникають із такого формулювання. Проаналізовано Закон України «Про міжнародні договори України», яким встановлюється порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів.

Зроблено висновки про необхідність удосконалення взаємодії міжнародного права та національного законодавства, усунення прогалин в чинному законодавстві, що визначають місце міжнародних договорів в системі національного права.

Ключові слова: співвідношення міжнародного та національного права, моністична і дуалістична теорії, міжнародні договори, колізії.

Manhora Volodymyr Vasyliovych Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Law of Vinnytsia National Agrarian University (Vinnytsia), 3 Pirogova St., Vinnytsia, 21037, tel.: (097) 229-07-90, <https://orcid.org/0000-0003-3812-3797>.

Manhora Tamila Vasylivna Candidate of Law Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Law of Vinnytsia National Agrarian University (Vinnytsia), 3 Pirogova St., Vinnytsia, 21037, tel.: (097) 439-82-32, <https://orcid.org/0000-0002-7010-8768>.

Mashtalyar Oleksandra Oleksandrivna, student of higher education of the second (master's) level of the second year of study, Vinnytsia National Agrarian University, tel.: (093) 010-44-15

PECULIARITIES OF THE INTERACTION OF INTERNATIONAL LAW WITH NATIONAL LAW AT THE CURRENT STAGE

Abstract. The article is devoted to consideration of the topical issue of the place of international law in the legal system of Ukraine. Peculiarities of the relationship between international and national law in different countries are considered, the main legislative acts of Ukraine regulating the application of international law are analyzed.

It is noted that the main concepts of the relationship between international and national law are monistic and dualistic. The dualistic theory consists in the distinction between international and national law, and the monistic one – in the unity of these legal systems. The relationship between international and national law in other countries is considered.

It is noted that a number of international documents establish the relationship between international and national law. These are documents such as the UN

Charter, the Declaration on the Principles of International Law, and the Vienna Convention. It was noted that one of the most important international documents for both the EU and Ukraine is the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other.

It is emphasized that an important role in establishing the place of international law in the national legal system belongs to their constitutional consolidation. The Constitution of Ukraine, which declares that valid international treaties are part of the national legislation of Ukraine, was analyzed. However, it is noted that there are a number of disadvantages arising from this formulation. The Law of Ukraine "On International Treaties of Ukraine", which establishes the procedure for the conclusion, execution and termination of international treaties, has been analyzed.

Conclusions were made about the need to improve the interaction of international law and national legislation, to eliminate gaps in the current legislation that determine the place of international treaties in the system of national law.

Keywords: the relationship between international and national law, monistic and dualistic theories, international treaties, conflicts.

Постановка проблеми. На даному етапі для України дуже важливим є розвиток міжнародних відносин та вихід на міжнародну арену як рівноправний учасник міжнародних об'єднань. Одним з головних чинників посилення ролі України на міжнародній арені є впровадження європейських норм та стандартів у національне законодавство. З огляду на вище сказане актуальною є проблема співвідношення між міжнародним та національним правом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема взаємозв'язку міжнародного та національного права виникла давно. Багато вчених, насамперед: М. Баймуратов, В. Буткевич, В. Мицик, О. Задорожній, В. Денисов, А. Мельник, П. Рабінович, М. Козюбра, О. Шахова, В. Шаповал та інші, досліджували взаємодію цих правових систем, намагались їх узгодити та врегулювати колізії, що виникають в процесі імплементації норм міжнародного права. Але у співвідношенні міжнародного та національного права існують невирішені питання.

Метою статті є аналіз способів врегулювання взаємодії міжнародного та національного права в інших країнах та дослідження місця міжнародного права в правовій системі України.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі глобалізація дуже сильно впливає на розвиток держав, особливо у правовій сфері. Серед країн поширеною стає тенденція посилення ролі міжнародного права у національній правовій системі.

Вплив міжнародного права насамперед залежить від співвідношення міжнародного і національного права, що створила різні концепції взаємозв'язку міжнародного права та національної правової системи. Розмежування більшості підходів залежить від особливостей внутрішнього зв'язку, що приводить до складності їх відокремлення. І хоча таких концепцій є досить багато, основними з них є моністична і дуалістична.

Дуалістична теорія полягає у розмежуванні міжнародного та національного права. Прихильники цієї теорії вважають, ці правові системи не можуть суттєво вплинути одне на одне і взаємодіяти між собою можуть лише у випадку закріплення міжнародних положень у національно-правових актах. Дуалістична концепція розмежовує сфери застосування міжнародного та національного права. Міжнародне право регулює міжнародні відносини, тоді як національне право – відносини всередині держави [1, с. 4].

Натомість моністична теорія передбачає єдність міжнародного та національного права, які утворюють єдину правову систему. Відповідно до цієї концепції норми міжнародного та національного правових систем мають однакову силу, а протиріччя між ними вирішується шляхом узгодження та інтерпретації. У межах цієї концепції можна виділити два різновиди. Відповідно до першого міжнародне право має перевагу над національним, і у випадку суперечності має застосовуватись міжнародне. Другий різновид полягає у верховенстві національного права [2, с. 269].

Якщо розглянути практику інших країн можна дійти висновку, що однозначного вирішення питання співвідношення міжнародного та національного права немає. В деяких країнах, наприклад, Нідерланди, дотримуються концепції, за якою міжнародне і національне право утворюють єдину правову систему з перевагою міжнародного права. Зокрема у Конституції Нідерландів, зазначається, що будь-яке положення міжнародного договору, що вступає в протиріччя з Конституцією, підлягає схваленню більшістю не менш як у дві третини голосів депутатів Генеральних штатів [3, с. 183]. Тобто закріплюється верховенство норм міжнародного права над національним законодавством.

В інших державах, наприклад, у США норми міжнародного та національного права перебувають на горизонтальному рівні в ієрархії правової системи. Тобто ці правові системи можуть регулювати одні і ті ж суспільні відносини, що створює колізії у праві. Для подолання цієї колізійності застосовується принцип, за яким надається перевага нормативно-правовому акту, що ухвалений пізніше [3, с. 183].

Ще один варіант вирішення питання співвідношення міжнародного та національного права можна розглянути на прикладі Іспанії. Її Конституцією передбачено, що укладення міжнародного договору, який містить положення,

що суперечать Конституції, вимагає попереднього перегляду Конституції; міжнародні договори, укладені відповідно до встановлених вимог, стають, після їхньої публікації в Іспанії, складовою частиною внутрішнього законодавства [4]. Тобто міжнародні норми після їх ратифікації стають частиною національного законодавства та отримують перевагу над національним правом.

Деякі держави для вирішення суперечності між нормами міжнародного та національного права використовують принцип, за яким норми національного права тлумачать відповідно до вимог міжнародного права. Такий підхід можна спостерігати у конституціях Італії та Австрії, особливостями конституційних норм яких є закріплення взаємозв'язку за змістом і формою національного права з міжнародним правом [3, с. 183].

Варто зазначити, що не всі держави однаково вирішують питання, які саме міжнародні договори вважати частиною національного законодавства. Так, наприклад Конституцією Чехії передбачено, що ратифіковані і оприлюднені міжнародні договори про права людини та основні свободи, зобов'язання за якими прийняла на себе Чеська Республіка, є безпосередньо діючими і мають перевагу перед внутрішнім законодавством [4]. Тобто лише міжнародні договори про права людини та основні свободи, визнаються частиною національної правової системи.

Узагальнюючи все вище зазначене, можна зробити висновок, що роль міжнародного права залежить від того якої концепції дотримується держава. І якщо у країнах, які дотримуються дуалістичної теорії все більш менш зрозуміло, міжнародні норми прирівнюються до нормативно-правових актів, то у державах з моністичною теорією все складніше.

Насамперед створює складності застосування різної термінології. Так ряд таких країн як Албанія, Естонія, Литва, Польща визнають міжнародні договори «частиною національної правової системи»; інші, наприклад, Іспанія, Хорватія «частиною внутрішнього правопорядку»; ФРН – «частиною права федерації»; Македонія, Україна – частиною внутрішнього (національного) законодавства [1, с. 4]. Це ускладнює розуміння для держав співвідношення міжнародного та національного права.

Варто зазначити, що і саме міжнародне право містить норми, які регулюють взаємодію міжнародного та національного права. Так Статут ООН закріплює принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань та проголошує його одним з основних принципів міжнародного права. Продовження цього принципу можна побачити у Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН 1970 року: кожна держава зобов'язана добросовісно виконувати свої зобов'язання, прийняті нею відповідно до

Статуту ООН, зобов'язання, що впливають із загальновизнаних принципів та норм міжнародного права, а також зобов'язання, що впливають з міжнародних договорів, чинних відповідно до загальновизнаних принципів і норм міжнародного права [5, с. 28-29].

Також важливим є закріплення Віденською конвенцією норм, що регулюють виконання міжнародних договорів державами-учасниками. Так в ній міститься принцип, за яким кожний договір обов'язковий для його учасників та повинен добросовісно виконуватись, та положення, відповідно до якого учасник не може посилається на норми свого внутрішнього права в якості виправдання для невиконання ним договору. Проте надається можливість посилається на явне порушення норми внутрішнього права особливо важливого значення, яка стосується компетенції укладати договори, як на підставу недійсності її згоди на обов'язковість договору [5, с. 29].

Тобто міжнародне право вимагає від держав добросовісного виконання міжнародних договорів, виключаючи можливість посилається на національні норми для їх невиконання. Але не встановлює способів реалізації цих міжнародних договорів.

Також досліджуючи роль норм міжнародного права, можна дійти висновку, що вона залежить і від того в якому джерелі вони закріпленні. В основному можна виділити два джерела міжнародного права: міжнародний звичай та міжнародний договір.

У визначенні місця міжнародного звичаю у системі національного права найбільш поширеною є практика визнання їх де-факто без закріплення у нормативних актах. Варто зазначити, що загальновизнані принципи міжнародного права є міжнародним звичаєм, але вони також закріпленні і в міжнародних договорах. Це дає додаткову гарантію у випадку відсутності договірною визнання таких принципів [6, с. 128]. Отже, можна зробити висновок, що загальновизнані принципи, які закріпленні у багатосторонніх договорах визнаються мовчазно прийнятні усіма державами або переважною їх більшістю.

Для застосування норм міжнародного договору, вони мають бути закріпленні в національному законодавстві. Надання сили нормам міжнародного договору через нормативно-правові акти здійснюється двома способами: нормативно-правові акти містять загальні положення, які передбачають надання міжнародним нормам сили національних; або надають конкретним нормам міжнародного права сили національної через текстуальне відображення в цих актах чи у вигляді положень адаптованих до національного права. Таким чином міжнародний договір стає одночасно джерелом міжнародного права та національного права [7, с. 33].

Іншими чинниками, що впливають на співвідношення міжнародного та національного права, є членство держави в міжнародних та міждержавних

об'єднаннях, правовий статус членства, а також принципи здійснення ними своєї діяльності та принципи міжнародного договору. Рішення таких об'єднань загальнообов'язкові для всіх учасників. Так, наприклад, рішення органів Європейського Співтовариства мають значний пріоритет та навіть верховенство над національними основними законами, хоча у країнах може бути закріплено верховенство конституцій [8, с.255-256]. Отже, на сьогодні чітко помітна тенденція визнання верховенства європейського права над внутрішнім. Важливим є те, що юридична сила принципів і норм Європейського Співтовариства не залежить від їх імплементації в національну правову систему.

Однією з найбільших та найважливіших як для ЄС, так і для України міжнародно-правових документів є Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Вона визначає умови та способи співробітництва України та Європейського Союзу.

На даний момент у зв'язку з початком повномасштабної війни з Росією важливим стає стаття 8 Угоди про Асоціацію, яка передбачає ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду (МКС) 1998 року та пов'язаних з ним документів. Це дасть можливість Україні брати участь у роботі Асамблеї держав-учасниць МКС і стати повноцінним учасником Міжнародного кримінального суду, що значно допоможе у розслідуванні воєнних злочинів. Також ратифікація статуту допоможе в імплементації норм міжнародного права. Проте Україна досі не ратифікувала Римський статут, що гальмує вдосконалення національного законодавства.

Співвідношення європейського і національного права визначається такими принципами:

- 1) принцип верховенства права Європейського Співтовариства стосовно права держав-членів Співдружності, тобто у випадку колізії між нормами європейського та національного прав перевага надається першому;
- 2) принцип прямої дії права Співтовариства в державі-учасниці, який полягає у обов'язковості та безпосередньому застосуванні норм права Співтовариства незалежно від згоди та умов, встановлених державою-учасницею;
- 3) принцип інтеграції, що полягає у інкорпорації норм права Співтовариства, а не всього європейського права в національні правові системи держав-учасниць, унаслідок чого вони стають інтегральною складовою цих систем;
- 4) принцип юрисдикційної захищеності, що означає імперативну обов'язковість для всіх судових органів держав-учасниць та судових установ Співтовариства забезпечити застосування права Співтовариства й максимально ефективний захист прав та інтересів, що виникають на його основі [9, с.15-16].

Варто зазначити, що основними напрямками впливу міжнародного права на національні правові системи є: зближення національних правових систем, уніфікація права, гармонізація права, діяльність міжнародних організацій, створення модельних законів. Уніфіковані норми створюються з метою регулювання суспільних відносин в тих випадках коли не співпадають національні законодавства. Гармонізація ж має на меті адаптацію національних законодавств до загальних міжнародних стандартів. Також останнім часом збільшується роль модельних (рекомендаційних) законодавчих актів, які стають орієнтиром для розвитку та зближення національних законодавчих актів [10, с. 36-37].

Варто звернути увагу на те, що не всі країни визнають верховенство міжнародного права над національним. Найяскравішим прикладом є Росія, президент якої підписав закон про припинення дії відносно РФ договорів, укладених у рамках Ради Європи. Відповідно до цього закону втратили чинність 21 міжнародний договір. Серед них – Статут Ради Європи, Конвенція про захист прав людини та основних свобод, Європейська конвенція щодо запобігання тероризму, Європейська хартія місцевого самоврядування, Соціальна хартія. 16 лютого 2023 року Державна дума РФ ухвалила закон про припинення дії щодо Росії Статуту Ради Європи, а також 20 міжнародних договорів з організацією [11]. З огляду на вище зазначене ще більш гострою постає проблема ролі міжнародного права в системі національного законодавства. Також залишається відкритим питання участі країн у міжнародних організаціях, адже міжнародне право передбачає насамперед зближення національних правових систем та адаптацію національних законодавств до міжнародних стандартів.

Слід зазначити, що найбільш важливу роль у визначенні місця міжнародного права у національній системі законодавства відіграє їх конституційне закріплення, але серед держав немає єдиної позиції у вирішенні даного питання. В Україні у статті 9 Конституції визначено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України [12].

Вчені правники відмічають, що таке формулювання є невдалим і виділяють такі проблемні питання:

- 1) відсутність положень щодо пріоритету норми міжнародного договору над нормами національних законів у випадку їх колізії;
- 2) невизначеність самого статусу міжнародних договорів, які не потребують згод Верховної Ради України на їх обов'язковість;
- 3) незрозумілість поняття «згода на обов'язковість» та його співвідношення з поняттям «ратифікація» [13].

Як зазначає Пленум Верховного Суду України та Конституційний Суд України статтю 9 Конституції потрібно тлумачити так, що міжнародні договори застосовуються тільки, якщо вони не суперечать Конституції України [14]. Тобто можна говорити про верховенство Конституції України над міжнародним договором.

Іншим нормативно-правовим актом, що регулює міжнародні договори є Закон України «Про міжнародні договори України». Цей Закон має на меті конкретизувати статтю 9 Конституції України. Так він встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів. У статті 2 цього Закону дається визначення міжнародного договору, так міжнародний договір України – укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо) [15].

Варто зазначити, що у статті 8 Законі України «Про міжнародні договори України» закріплюється, що згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися шляхом підписання, ратифікації, затвердження, прийняття договору, приєднання до договору. Також конкретизується процедура ратифікації міжнародних договорів України. Зокрема, зазначається шлях, яким вона здійснюється та договори, які підлягають ратифікація.

Так відповідно до статті 9 цього Закону ратифікації підлягають міжнародні договори України:

а) політичні (про дружбу, взаємну допомогу і співробітництво, нейтралітет), територіальні і такі, що стосуються державних кордонів, розмежування виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу України, мирні;

б) що стосуються прав, свобод та обов'язків людини і громадянина;

в) загальноекономічні (про економічне та науково-технічне співробітництво), з загальних фінансових питань, з питань надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам та міжнародним організаціям, а також про одержання Україною від іноземних держав і міжнародних фінансових організацій позик, не передбачених Державним бюджетом України;

г) про участь України у міждержавних союзах та інших міждержавних об'єднаннях (організаціях), системах колективної безпеки;

г) про військову допомогу та направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав чи допуску підрозділів збройних сил іноземних держав на територію України, умови тимчасового перебування в Україні іноземних військових формувань;

- д) що стосуються питань передачі історичних та культурних цінностей Українського народу, а також об'єктів права державної власності України;
- е) виконання яких зумовлює зміну законів України або прийняття нових законів України;
- є) інші міжнародні договори, ратифікація яких передбачена міжнародним договором або законом України [15].

У статтях 12, 13 Закону України «Про міжнародні договори України» закріплюються положення щодо затвердження міжнародних договорів, приєднання до них або їх прийняття. А стаття 19 цього Закону встановлює, що, якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Отже, можна побачити, що Закону України «Про міжнародні договори України» намагається усунути недоліки, які існують у конституційному закріпленні міжнародних договорів у національному законодавстві. Але доцільніше визначити пріоритет норм міжнародного договору, співвідношення понять «згода на обов'язковість» та «ратифікація», статусу міжнародних договорів, які не потребують згод Верховної Ради України на їх обов'язковість, визначення дії та ролі договорів, які були укладені до моменту підписання Конституції України та інших питань стосовно міжнародних договорів в самій Конституції. Це дало б чітке визначення місця міжнародних норм у національному законодавстві.

Висновки. Отже, можна зробити висновки, що глобалізація набирає все більших темпів і у нинішніх реаліях гострішою стає проблема визначення місця міжнародного права у системі національного законодавства. А дві основні концепції співвідношення міжнародного та національного права – дуалістична і моністична, не розв'язують всі потреби у взаємодії двох правових систем.

У держав немає єдиного вирішення цього питання. Деякі країни безсумнівно визнають верховенство міжнародних норм, в тому числі і над Конституцією. В інших країнах норми міжнародного та національного права знаходяться на одному рівні, а колізійність вирішується шляхом застосування принципу, за яким надається перевага нормативно-правовому акті, що ухвалений пізніше. Переважна більшість держав визнають перевагу міжнародного права над національним, з деякими нюансами у співвідношенні цих правових систем.

В українському законодавстві співвідношення міжнародного та національного права регулює, насамперед, Конституція України та Закон України «Про міжнародні договори України». Ці нормативні акти містять ряд положень, що спрямовані на вирішення питання застосування міжнародних

норм в національному законодавстві. Але вони не встановлюють способів застосування міжнародного права та його місце у національному законодавстві. Тому наразі залишається відкритим питання взаємодії міжнародного та національного права.

Література:

1. Козюбра М. І. Співвідношення національних і міжнародних правових систем. *Наукові записки НаУКМА*. 2016. № 1. С. 3-11.
2. Падалка М. А. Взаємодія міжнародного права з національною системою України. *Наукові записки. Серія : Право*. 2023. Вип. 14. С. 268-272.
3. Міма І. В. Порівняльно-правовий аналіз взаємозв'язку національного та міжнародного права в умовах інтеграційних процесів. *Juris Europensis Scientia*. 2020. Вип. 4. С. 181-185.
4. Задорожній О. Міжнародне право у Конституції України. URL: https://espresso.tv/blogs/2015/06/15/mizhnarodne_pravo_u_konstytuciyi_ukrayiny_regulyuvannya_vidnosyn_iz_inshymu_derzhavamy_vyklyuchno_normamy_mizhnarodnogo_prava (дата звернення: 04.06.2024)
5. Вербицька К. Взаємодія міжнародного права з національною правовою системою України. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції : збірник тез доповідей учасників VIII Всеукраїнського круглого столу (м. Львів, 08 грудня 2022 року)*. Львів : ЛьвДУВС, 2022. С. 28-31.
6. Задорожня С. М. Сучасні принципи міжнародного права в ієрархії норм міжнародного, наднаціонального і національного права. *Правові горизонти*. 2019. № 1.
7. Рагуліна К. А. Вплив міжнародних договорів на національне законодавство України : загально теоретичний аспект. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція*. 2018. № 35. Том 1. С. 32-36. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/648295.pdf>
8. Шахова О. А., Баранова Н. В. Міжнародне право в національній правовій системі України. *Травневі правові читання: матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції здобувачів та викладачів закладів вищої освіти*, м. Черкаси, 7 травня 2019 р. Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2019. С. 254–256.
9. Савенко М. Д. Міжнародне право в національній правовій системі за основним законом України. *Наукові записки НаУКМА*. 2016. Том 181. Юридичні науки. С. 11-17. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c1740e1e-81a0-448a-81ba-d838660c2708/content>
10. Маньгора В. В. Реформування правової системи України під впливом міжнародного права. *Інформація і право*. 2021. № 3(38). С. 35-40.
11. Людмила Троценко Росія остаточно вийшла із договорів Ради Європи. URL: <https://ua.korrespondent.net/world/russia/4566893-rosiia-ostatochno-vyishla-iz-dohovoriv-rady-evropy> (дата звернення: 04.07.2024)
12. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Атаманова Н. В. Роль та значення міжнародних договорів у національній правовій системі України. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 7-13.
14. Особливості застосування норм міжнародного та європейського права. Національна академія внутрішніх справ кафедра теорії держави та права мультимедійний навчальний посібник правозастосування. URL: <https://arm.naiu.kiev.ua/books/enforcement/info/lec8.html>
15. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

References:

1. Koziubra, M. I. (2016). Spivvidnoshennia natsionalnykh i mizhnarodnykh pravovykh system.[Correlation of national and international legal systems]. *Naukovi zapysky NaUKMA – Scientific notes of NaUKMA*, 1, 3-11. [in Ukrainian].
2. Padalka M. A. (2023). Vzaiemodiia mizhnarodnoho prava z natsionalnoiu systemoiu Ukrainy [Interaction of international law with the national system of Ukraine] *Naukovi zapysky. Serii: Pravo – Scientific notes. Series: Law*, 14, 268-172 [in Ukrainian].
3. Mima, I. V. (2020). Porivnialno-pravovi analiz vzaiemozviazku natsionalnoho ta mizhnarodnoho prava v umovakh intehtratsiinykh protsesiv. [Comparative legal analysis of the relationship between national and international law in the context of integration processes]. *Juris Europensis Scientia*, 4, 181-185. [in Ukrainian].
4. Zadorozhnyi O. (n.d.). Mizhnarodne pravo u Konstytutsii Ukrainy [International law in the Constitution of Ukraine]. Retrieved from https://espresso.tv/blogs/2015/06/15/mizhnarodne_pravo_u_konstytuciyi_ukrayiny_regulyuvannya_vidnosyn_iz_inshymy_derzhavamy_vyklyucho_normamy_mizhnarodnogo_prava [in Ukrainian].
5. Verbytska, K. (2022). Vzaiemodiia mizhnarodnoho prava z natsionalnoiu pravovoiu systemoiu Ukrainy. [Interaction of international law with the national legal system of Ukraine]. *Derzhavotvorennia ta pravotvorennia v konteksti yevrointehratsii: zbirnyk tez dopovidei uchashchymy VIII Vseukrainskoho kruhloho stolu (m. Lviv, 08 hrudnia 2022 roku) – State-building and law-making in the context of European integration: collection of abstracts of reports of the participants of the VIII All-Ukrainian Round Table (Lviv, December 8, 2022)*, 28-31 [in Ukrainian].
6. Zadorozhnia, S.M. (2019). Suchasni pryntsypy mizhnarodnoho prava v iierarkhii norm mizhnarodnoho, nadnatsionalnoho i natsionalnoho prava. [Modern principles of international law in the hierarchy of norms of international, supranational and national law]. *Pravovi horyzonty – Legal horizons*, 1 [in Ukrainian].
7. Ragulina K. A. (2018). Vplyv mizhnarodnykh dohovoriv na natsionalne zakonodavstvo Ukrainy: zahalno teoretychnyi aspekt [The influence of international treaties on the national legislation of Ukraine: a general theoretical aspect.] *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Jurisprudence*, 1, 32-36. Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/648295.pdf> [in Ukrainian].
8. Shakhova, O.A., & Baranova, N.V. (2019). Mizhnarodne pravo v natsionalnii pravovii systemi Ukrainy. [International law in the national legal system of Ukraine]. *Travnevi pravovi chytannia: materialy Mizhvuzivskoi naukovo-praktychnoi konferentsii zdobuvachiv ta vykladachiv zakladiv vyshchoi osvity – May legal readings: materials of the Interuniversity scientific and practical conference of applicants and teachers of higher education institutions*, 254–256. [in Ukrainian].
9. Savenko M.D. (2016). Mizhnarodne pravo v natsionalnii pravovii systemi za osnovnym zakonom Ukrainy [International law in the national legal system according to the basic law of the Ukraine] *Naukovi zapysky NaUKMA – Scientific notes of NaUKMA*, 181, 11-17. Retrieved from <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c1740e1e-81a0-448a-81ba-d838660c2708/content> [in Ukrainian].
10. Manhora V.V. Reformuvannia pravovoi systemy Ukrainy pid vplyvom mizhnarodnoho prava [Reforming the legal system of Ukraine under the influence of international law] *Informatsiia i pravo - Information and law*, 3(38), 35-40 [in Ukrainian].
11. Liudmyla Trotsenko Rosiia ostatochno vyishla iz dohovoriv Rady Yevropy [Russia has finally withdrawn from the treaties of the Council of Europe]. Retrieved from https://espresso.tv/blogs/2015/06/15/mizhnarodne_pravo_u_konstytuciyi_ukrayiny_regulyuvannya_vidnosyn_iz_inshymy_derzhavamy_vyklyucho_normamy_mizhnarodnogo_prava [in Ukrainian].

12. Konstyutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (1996). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

13. Atamanova, N. V. (2020). Rol ta znachennia mizhnarodnykh dohovoriv u natsionalnii pravovii systemi Ukrainy. [The role and significance of international treaties in the national legal system of Ukraine]. *Pravo i suspilstvo – Law and society*, 2. 7-13 [in Ukrainian].

14. Osoblyvosti zastosuvannia norm mizhnarodnoho ta yevropeiskoho prava [Peculiarities of application of norms of international and European law]. (n.d.). *Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav kafedra teorii derzhavy ta prava multymediyni navchalnyi posibnyk pravozastosuvannia. – National Academy of Internal Affairs Department of State Theory and Law multimedia training manual on law enforcement*. Retrieved from <https://arm.naiou.kiev.ua/books/enforcement/info/lec8.html> [in Ukrainian].

15. Zakon Ukrainy «Pro mizhnarodni dogovory» [The Law of Ukraine «On International Treaties of Ukraine»]. (2004). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> [in Ukrainian].